

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

SENIOR CERTIFICATE EXAMINATION

SEPEDI LELEME LA GAE (HL)

LEPHEPHE LA BORARO (P3)

2015

MEPUTSO: 100

NAKO: Diiri tše 2½

Palomoka ya matlakala a dipotšišo ke 5.

DITAELO LE TSHEDIMOŠO

1. Lephephe le, le arotšwe ka DIKAROLO TŠE PEDI, e lego YA A le YA B.
KAROLO YA A: Ditaodišo (50)
KAROLO YA B: Ditšweletšwa tša tirišano $2 \times 25 = (50)$
2. Araba potšišo E TEE KAROLONG YA A le dipotšitšo TŠE PEDI KAROLONG YA B.
3. Šomiša polelo yeo o lekwago ka yona.
4. Thoma karolo YE NNGWE le YE NNGWE letlakaleng LE LEFSA.
5.
 - Potšišo YE NNGWE le YE NNGWE e be le peakanyo ya yona.
 - Peakanyo e be ka tsela ya mmepe wa monagano.
 - Go be le nyalelano gare ga diteng le peakanyo.
 - Ela hloko polelo, mongwalelo le go hlokola.
 - Sebopego se bohlokwa sengwalweng sa gago.
 - Peakanyo e tšwelele pele ga taodišo.
6. Peakanyo e swanetše go bonala gabotse gore ke peakanyo. Keletšo ke gore go thalwe mothaladi go putlaganya le peakanyo ya gago.
7. O eletšwa kudukudu go diriša nako yeo o e filwego ka tsela ye:
KAROLO YA A: Metsotso ye e ka bago ye 80.
KAROLO YA B: Metsotso ye e ka bago ye $(2 \times 35) = 70$
8. Dikarabo di nomorwe go ya le ka fao dipotšišo di nomorilwego ka gona.
9. Thaetlele/Hlogo e se ke ya balwa ge go balwa palo ya mantšu.
10. Ngwala ka bothakga le ka mongwalo wa go balega.

KAROLO YA A: DITAODIŠO**POTŠIŠO YA 1**

Kgetha E TEE ya dihlogo tše di latelago gomme o ngwale taodišo ya botelele bja mantšu a go se fete a 450 (diteng fela).

Taodišo e rulaganywe ka lenaneo la go swana le la mmepe wa monagano. O tla fiwa meputso ya diteng le peakanyo, polelo, mongwalelo, go rulaganya gammogo le sebopego.

- 1.1 Maitemogelo ao a nkgapeleditšego go fetola bophelo bja ka. **[50]**
- 1.2 Mararankodi a theknolotši. **[50]**
- 1.3 Tema ye e kgathwago ke batswadi thutong ya bana ba bona. **[50]**
- 1.4 Matome ke lephodisa leo le hwetšego dikanong tša lona. **[50]**
- 1.5 Megwanto ke yona e gwahlafatšago ekonomi ya naga. Dumela goba o ganetše. **[50]**
- 1.6 Go šoma ka maatla go tliša dikenywa tše dibose bophelong bja motho. **[50]**
- 1.7 Lekodišiša diswantšho tše tša ka tlase ka tsenelelo le tsinkelo gomme o kgethe SE TEE sa tšona o ngwale taodišokanegelo goba taodišotlhalošo ka sona. Dikgopolo tša gago di nyalelane le tšeo di tšwelelago seswantšhong.

1.7.1

[Mothopo: www.google.com.]**[50]**

1.7.2

[Mothopo: www.google.com.]

[50]

PALOMOKA YA KAROLO YA A:

50

KAROLO YA B: DITŠWELETŠWA TŠA TIRIŠANO**POTŠIŠO YA 2**

Araba dipotšišo TŠE PEDI go tše tshela tše di latelago. Botelele bja karabo ya gago e be mantšu a go se fete a 200 (diteng fela).

Setšweletšwa se rulaganywe ka lenaneo la go swana le la mmepe wa monagano. O tla fiwa meputso ya diteng le peakanyo, polelo, mongwalelo, go rulaganya gammogo le sebopego.

- 2.1 Mogwera wa gago yo a bego a diriša diokobatši, o di tlogetše gomme bophelo bja gagwe bo fetogile ebile o phedišana gabotse le ba ka gabo. Mo ngwalele **lengwalo** la go mo lebogiša ka se. [25]
- 2.2 Morutiši/-gadi wa thuto ya Sepedi o be a le file protšeke ya go dira dinyakišišo ka tshepetšo ya lenyalo la setšo. Bjale wena ga se wa fetša go dira mošomo wo. Ngwalela morutiši/-gadi yo **lengwalo** la go mo kgopela tshwarelo. [25]
- 2.3 Ba lapa la kgauswi le ga geno ba hlokofaletšwe ke motswadi. Ka lebaka la go hlakahlakana le go kwa bohloko, ba go kgopetše go ba ngwalela **tša bophelo bja mohu**. Re alele tšona. [25]
- 2.4 Mmušo o kgatha tema ye bohlokwa ka go fa bana dijo dikolong. Ngwala **taodišwana (athikele) ya kgatišobaka** yeo o lemošago setšhaba mabapi le mošomo wo mobotse wo o dirwago ke mmušo go lwantšha tlala. [25]
- 2.5 Mmasepala wa motse wa geno o rulagantše moletlo wa go keteka Letšatši la Bafsa. Bjalo ka mofsa wa mahlahla o kgethilwe go tlo emela bafsa ba motse wa geno ka go fa polelo moletlong wo. Ngwala **polelo** yeo. [25]
- 2.6 O kgethilwe go ba seapadi se sekaone sa kgwele ya maoto motseng wa geno. Mohlahli wa sehlopha se segolo sa kgwele ya maoto mo nageng, o kgahlilwe ke mokgwa wo o bapalago ka wona. Ngwala **potšišotherišano** gare ga gago le mohlahli yo. [25]

PALOMOKA YA KAROLO YA B: 50
PALOMOKA YA TLHAHLOBO: 100